

Het college van B&W heeft nog twee jaar de tijd

Geef de menselijke maat een vriendelijk gezicht

Het college van B&W bestuurt Rotterdam nu twee jaar. Het zou een college worden van daden in plaats van woorden. Geen beleidsnota's maar actieagenda's. Spontane werkbezoeken in de stad, dicht bij de Rotterdammers. Er zijn voor álle Rotterdammers. Tijd voor een tussenevaluatie.

In het coalitieakkoord van juni 2022¹ lezen we veel ronkende zinnen zoals je die mag verwachten in een coalitieakkoord. Een kleine greep hieruit:

Een coalitie die werkt voor alle Rotterdammers

'We willen een resultaatgerichte organisatie creëren die veel dichterbij de Rotterdammer staat dan nu het geval is. Geen lokettenjungle meer. Niet meer verwijzen naar een andere afdeling, maar verder helpen. Serieus werk maken van de menselijke maat met daadkracht en creativiteit.' (p.6)

Kansengelijkheid

'De gemeente moet meer maatwerk en perspectief bieden om de bestaanszekerheid van Rotterdammers te vergroten.' (p.16)

Armoede en schulden

'De komende vier jaar willen wij een aantoonbare reductie van de (kinder)armoede bewerkstelligen. Wij vormen een fonds van € 20 mln om (kinder)armoede te bestrijden en te verlichten. Daarboven continueren wij de intensiveringen uit de afgelopen periode op het armoede- en schulden beleid.' (p.22)

'Wij willen de huidige regelingen vereenvoudigen om het bereik te vergroten. Daarom vergroten wij de bekendheid van de regelingen en onderzoeken we of we meer gebruik kunnen maken van automatische toekenning.' (p.22)

Zorg en welzijn

'We willen radicaal inzetten op de menselijke maat. En op zorg die aansluit bij behoeften van Rotterdammers, onder andere door meer werk te maken van cultuur sensitieve zorg.' (p.37)

'Of het nu gaat om jeugdzorg, ouderenzorg, thuiszorg of huishoudelijke hulp: de mens dient hierin centraal te staan.' (p.37)

¹ https://openrotterdam.nl/wp-content/uploads/2022/06/Coalitieakkoord-2022-2026_Een-Stad_Rotterdam.pdf

‘Mantelzorgers vervullen een belangrijke rol in samenleving. Daarom koesteren en ondersteunen we mantelzorgers.’ (p.39)

Sport

‘Sportvoorzieningen moeten ook toegankelijk en beschikbaar zijn voor mensen met een beperking.’ (p.40)

De sommelier die geen wijn schenkt

De lokettenjungle is volgens de Rotterdammers die de Brede Raad 010 spreekt nog steeds aan de orde van de dag. In een nog te publiceren advies van de Brede Raad 010 over het Pgb Jeugd vertellen ouders over wijkteammedewerkers die weinig werkervaring hebben en niet goed weten naar wie ze moeten verwijzen. In ons advies over onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO)² hebben cliënten het over hoe vaak zij van het kastje naar de muur zijn gestuurd. En in ons advies over mantelzorg³ klinkt het al niet anders.

Serius werk maken van de menselijke maat impliceert dat je ervoor gaat zorgen dat mensen de hulp en ondersteuning ontvangen die zij in hun persoonlijke situatie nodig hebben. Kijken we naar wat het college in de bestuursopdracht Zorg schrijft, dan treffen we termen aan als: mensen moeten leren leven met het ongemak van ouderdom en mensen moeten meer zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun situatie. Een terugtrekkende overheid die de menselijke maat hanteert, is als een sommelier die geen wijn wenst te schenken. Het zou mooi zijn als de gemeente zich de komende twee jaar wat scheutiger zou opstellen.

Bedenk daarbij dat het hier om mensen gaat met een chronische ziekte of een beperking. Om deze mensen volwaardig mee te laten doen in de samenleving, zijn nu eenmaal (zorg)voorzieningen nodig. Vrijwel iedere Rotterdammer zal onderschrijven dat iedereen mee moet kunnen doen. Al was het maar met in het achterhoofd: als mij iets overkomt, wil ik ook dat hulp beschikbaar is. Als je als college eerst schrijft dat zorg moet aansluiten op de behoeften van mensen, komt het afremmen van de groeiende zorgkosten over als tegenstrijdig.

Ontzie mensen met het laagste inkomen

Bestaanszekerheid komt niet beter in beeld door de Rotterdammers meer op hun eigen verantwoordelijkheid te wijzen. Voor ons advies Code Rood⁴ spraken we vele Rotterdammers voor wie bestaanszekerheid op geen enkele manier is gegarandeerd. Laten we nu eens afspreken dat bestaanszekerheid voortaan betekent dat mensen voldoende inkomen hebben om een woning te huren, boodschappen te doen, de kinderen te laten leren, ontwikkelen en sporten, aan zichzelf te werken en te ontspannen zonder bang te hoeven zijn voor een opsporingsambtenaar in het kader van een fraudeonderzoek. De gemeente heeft middelen tot haar beschikking om het inkomen van haar inwoners te beïnvloeden: ze kan gemeentelijke heffingen verlagen of verhogen en toeslagen in het leven roepen. Doe je dat gericht, dan kun je de mensen met het laagste inkomen ontzien. Officieel mag de gemeente geen inkomensbeleid voeren. Maar alles wat binnen de wet toelaatbaar is, kun je toch inzetten om Rotterdammers een menswaardig bestaan te bieden?

Het fonds om (kinder)armoede tegen te gaan is kennelijk nog in ontwikkeling. De Brede Raad 010 heeft het in elk geval nog niet kunnen vinden. Hopelijk komt dit er nog van. Nog mooier zou het zijn

² <https://bredeeraad-010.nl/nieuws/advies-onafhankelijke-clientondersteuning-oco-zoekt-en-gij-zult-niet-vinden/>

³ <https://bredeeraad-010.nl/nieuws/passende-mantel-voor-de-mantelzorger/>

⁴ <https://bredeeraad-010.nl/nieuws/advies-armoede-in-rotterdam-het-is-code-rood/>

als dit fonds niet meer nodig zou zijn omdat het college erin slaagt de bestaanszekerheid van Rotterdammers én hun kinderen te garanderen.

Waarmee kan ik u van dienst zijn?

Vereenvoudiging van regelingen en verbetering van de vindbaarheid en bekendheid met regelingen zijn nog niet merkbaar ingevoerd. Althans, de Brede Raad 010 heeft Rotterdammers er nog niet over gehoord, terwijl dat een mooie aanwijzing zou zijn dat de gemeente op de goede weg is. Zij vertellen ons echter steevast dat ze niet konden vinden wat ze zochten, of het nu om voorzieningen voor mantelzorgers gaat, om onafhankelijke cliëntondersteuning of de voorwaarden om een persoonsgebonden budget voor hun kind aan te vragen.

Vergelijk het eens met een patiënt met hartproblemen. De meeste mensen hebben geen idee van de techniek die komt kijken bij een nieuwe hartklep, een kunsthart, een omleiding van de kransslagader, het dotteren of bloedverdunners. Wat is er nodig om dat hart beter te laten kloppen? Een cardioloog neemt al deze zorgen uit handen en adviseert over de beste oplossing voor een individuele patiënt. De patiënt behoudt zeggenschap over wat er met zijn of haar hart gebeurt, maar hoeft niet zelf op zoek te gaan naar de beste hartklepfabrikant, de juiste behandeling, het beste geneesmiddel of wat dan ook nodig is om dat hart te laten kloppen. Daarin kan hij of zij vertrouwen op de cardioloog. Zo zou een ambtenaar zich ook kunnen opstellen. Door precies uit te zoeken wat voor een individuele Rotterdammer de beste oplossing is voor zijn of haar probleem. In het besef dat degene die bij hem aanklopt, vaak niet precies weet wat de mogelijkheden zijn, net als die hartpatiënt. Begin eens met de elementaire vraag: waarmee kan ik u van dienst zijn?

Zorg die aansluit bij de behoeften van de Rotterdammers verhoudt zich moeizaam tot het uitgangspunt dat ouderen maar moeten leren leven met het ongemak dat ouderdom met zich brengt. Dit college schetst een beeld van mensen die 'rechten claimen' als het om zorg en ondersteuning gaat. Mensen die zorg nodig hebben moeten zelf hun verantwoordelijkheid nemen of nog eens zoeken in hun netwerk. Rotterdammers die om hulp en ondersteuning vragen, hebben die route doorgaans al afgelegd. Niet voor niets verlenen minstens 85.000 Rotterdammers mantelzorg. Rotterdammers willen graag de regie over hun eigen leven houden. Pas als de opties in eigen kring benut zijn, kijken zij naar de overheid. Daarmee gaat het vertrekpunt in de aanscherping van het beleidskader Heel de Stad uit van een mensbeeld dat wij meestal niet tegenkomen. De meeste Rotterdammers zijn er niet op uit om zoveel mogelijk zorg binnen te hengelen. Zij doen alleen een beroep op de overheid als ze het zelf niet meer kunnen oplossen. En laten we wel zijn: ooit zijn al die voorzieningen bedacht om vooral te voorkomen dat mensen zich zouden inschrijven voor een bejaarden- of verzorgingshuis. Want dat was destijds 'onbetaalbaar' geworden.

Neem regie

Sporten voor mensen met een beperking is hartstikke belangrijk. Prachtig initiatief van Rotterdam Sport Onbeperkt is de proeftuin waarin het mensen met een licht verstandelijke beperking wil enthousiasmeren om te gaan sporten of bewegen. De Brede Raad 010 werkt hieraan mee. Een van de mooie aspecten hieraan is dat we het initiatief mét mensen met een licht verstandelijke beperking uitvoeren en niet alleen voor. Het zou geweldig zijn als de gemeente zo'n positief initiatief voor meer Rotterdammers zou nemen.

Een belangrijke voorwaarde voor sporten of bewegen voor mensen met een beperking is het vervoer naar de locatie waar 'het allemaal moet gaan gebeuren'. De gemeente heeft dat vervoer uitbesteed aan Trevvel. De afgelopen twee jaar lieten een teruggang in de kwaliteit van dienstverlening zien. We hebben verhalen hierover gebundeld voor Trevvel, adviezen geschreven aan het college en

deelgenomen aan overleggen met gemeente en Trevvel. Opvallend is het gemak waarmee Trevvel zijn klanttevredenheidsonderzoek aanhaalt om de tekortkomingen te bagatelliseren. Dat is de enige kritische prestatie-indicator met de huidige vervoerder. De gemeente is in 2025 aan zet met een nieuwe aanbesteding voor het leerlingen- en doelgroepenvervoer. De Brede Raad 010 is voor het verminderen van de afhankelijkheid van één vervoerder, voor het opnemen van meer kritische prestatie-indicatoren in het contract en voor een extern klachtenmeldpunt. Daarmee zou de gemeente meer regie krijgen over het vervoer. Of liever gezegd: verantwoordelijkheid nemen voor haar plicht dit vervoer zo goed mogelijk te organiseren. Uiteindelijk zou dit leiden tot ruimere deelname aan het maatschappelijk en sportief verkeer voor mensen met een beperking. En dat verwachten we toch van iedere Rotterdammer?

Hoopvolle weg

Het college slaat op een aantal beleidsterreinen een hoopvolle weg in. Zo heeft het een groot aantal adviezen van de Brede Raad 010 opgenomen in de Lokale Agenda Toegankelijkheid. De uitvoering hiervan kan de komende twee jaar haar beslag krijgen.

Afgezien van de zorgen om de invulling van de bestuursopdracht Zorg, de aanscherping van Heel de Stad, zijn er ook hoopvolle ontwikkelingen. Zo komen er volgens de actieagenda Goud voor Oud⁵ meer Thuisplus flats voor ouderen en wil het college het aantal wijkrestaurants uitbreiden om de eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan. Die gedachte komt in de buurt van het pleidooi van de Brede Raad 010 om de sociale infrastructuur⁶ in buurten en wijken te herstellen. Juist kleinschalige voorzieningen en projecten, waar buurtbewoners elkaar gemakkelijk konden ontmoeten, zijn de afgelopen jaren wegbezuinigd. Een wijkrestaurant kan dat gemis een beetje herstellen. Het college trekt € 2 miljoen uit om de wijkrestaurants mogelijk te maken. Het doel is er veertien te openen. Het is dan wel zaak dat opbouwwerkers de obers worden in het restaurant. Zij hebben oog voor wie ze aan wie kunnen voorstellen om ontmoeting te bevorderen.

Ook zien we een voorzichtige trend in de aanscherping van Heel de Stad om toch weer wat meer aandacht te hebben voor welzijn als vorm van preventie van veel duurdere zorg. Wijkrestaurants zijn een mooi initiatief voor ouderen. Voor volwassenen en jongeren zouden welzijnsvoorzieningen ook uitgebreider mogen. Kijk naar de problemen in de jeugdzorg. Kinderen die hierin terechtkomen, kunnen vaak geen kant op. Met een moeizame thuissituatie kan een laagdrempelige plek in de buurt net de reddingsboei zijn die voorkomt dat jongeren dieper in daardoor duurdere problemen belanden. Meer welzijn is dus niet alleen humaan maar ook goedkoper doordat het intensieve zorgtrajecten voorkomt.

Verder is het toewerken naar een vergemakkelijking van het toeslagenstelsel bemoedigend. Ook ervoeren we het als aangenaam dat wethouder Tim Versnel onlangs toezegde bijstandsgerechtigden met een beperking of chronische ziekte in de toekomst met rust te laten. De opening van het werkstation op Zuid door het cluster W&I waar het mensen die een uitkering aanvragen meer integraal begeleiden is een opsteker. Mede dankzij ons advies over de fysieke toegankelijkheid van het onderwijs⁷ onderneemt de gemeente stappen om die te verbeteren. En de aandacht voor

⁵

[file:///C:/Users/Home/Downloads/\[23bb007412\]%20Collegebrief%20over%20Actieagenda%20Goud%20voor%20Oud%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Home/Downloads/[23bb007412]%20Collegebrief%20over%20Actieagenda%20Goud%20voor%20Oud%20(1).pdf)

⁶ <https://brederaad-010.nl/nieuws/houd-de-stad-heel/>

⁷ <https://brederaad-010.nl/nieuws/een-inclusief-rotterdam-begint-met-fysiek-toegankelijk-onderwijs/>

digitale inclusie geeft de burger ten slotte ook moed. Het is dus gelukkig niet alleen maar kommer en kwel in het Rotterdamse.

De echte onderkant

Intussen hoef je maar een wandeling door de stad te maken om te merken dat het aantal daklozen stijgende is. Extra verdrietig is dat dit ook nog eens vaker tot sterfgevallen leidt.⁸ Dan kun je als college een systeem optuigen waarin je mensen naar een land van herkomst kunt terugsturen als ze voldoende overtredingen begaan. Bedenk dan wel dat deze mensen wanneer zij uit een land van de Europese Unie komen, bij terugkeer in hun vaderland direct weer een bus- of treinkaartje kunnen aanschaffen richting Nederland. Zorg dan liever voor opvang zodat mensen hier niet op straat hoeven om te komen.

Een college dat inloopvoorzieningen afschaft of verplaatst naar Huizen van de Wijk moet toch beseffen dat het daarmee juist mensen met problemen verder in de verdrukking helpt. De reguliere bezoekers zitten vaak niet te wachten op deze nieuwe groep bezoekers. De mensen met een GGZ-achtergrond en de daklozen voelen zich op hun beurt niet welkom. Mensen die in de problemen zitten en hierdoor onder stress gebukt gaan, zijn maar in beperkte mate in staat 'eigen verantwoordelijkheid' te nemen. Als overheid dien je juist die mensen te bedienen met een menselijke maat.

Verbeter het huidige systeem

Lees het coalitieakkoord nog eens na op de ronkende teksten. En handel ernaar. Hoe mooi zou het zijn als we iedere Rotterdammer in staat kunnen stellen volwaardig mee te laten doen in de samenleving? Ja, dat is niet goedkoop. Het is een politieke keuze die wel of niet uit te geven aan mensen met wie het niet goed gaat. Ideaal zou het zijn als we het hele systeem rond zorg en ondersteuning aan de tekentafel opnieuw konden inrichten. De Brede Raad 010 is niet naïef en begrijpt dat de gemeente daar niet aan zal beginnen. Het huidige systeem verbeteren kan wel. Daar zal de Brede Raad 010 aan blijven bijdragen met gevraagde en ongevraagde adviezen op basis van de ervaringen in het sociaal domein die Rotterdammers ons vertellen. Overigens zou het veelgevraagd zijn nu al heel veel effecten te verwachten van de koers die het college heeft ingezet. De inkt van de nieuwe beleidskaders is immers nog maar net droog. In de manier waarop het college ambtenaren aan het werk zet met de nieuwe beleidskaders is volop ruimte om de menselijke maat een vriendelijk gezicht te geven.

⁸ <https://nos.nl/artikel/2516135-drie-dakloze-dertigers-op-straat-in-rotterdam-overleden-in-paar-maanden-tijd>